

KIBOCSÁTÁSKERESKEDELEM

- Tudományos konszenzus van azt illetően, hogy ha a hőmérséklet az iparosodás előtti időszakhoz mérten 2 Celsius-fokkal nő, az katasztrofális és irreverzibilis következményekkel bír a környezetre.
- 2030-ig az Európai Unió minimum 40%-kal kívánja csökkenteni az üvegházhatású gázok kibocsátását az 1990-es bázisévhez képest.
- Az Európai Unió éghajlat-politikájának egyik sarokköve a kibocsátás-kereskedelmi rendszer, mely 2005. január 1-jétől működik.
- Az EU ETS-sel foglalkozó korábbi Infojegyzetek:
 - [2013/40.](#)
 - [2013/41.](#)
 - [2016/16.](#)

Magyar adatok:

- 2015-ben 174 létesítmény tartozott az EU ETS hatálya alá.
- 2015-ben 10,79 millió kibocsátási egység (EUA) és 141 000 légiközlekedési kibocsátási egység (EUAA) került árverésen értékesítésre.
- Az egységek értékesítéséből származó bevételek az elmúlt években növekedtek.
- 2015-ben EUA egység értékesítéséből 82,3 millió, míg EUAA egység értékesítéséből 991 550 eurónyi bevétel keletkezett.

A Kormány [T/12721.](#) számú törvényjavaslata a [2012. évi CCXVII. törvény módosítására irányul. Jelen Infojegyzet nagyban épít az Európai Unió emisszió-kereskedelmi rendszeréről \(továbbiakban: EU ETS\) szóló korábbi Infojegyzetekre, kiegészítve azokat friss információkkal, adatokkal.](#)

Klímapolitikai kontextus

Az 1997-ben elfogadott és 2005-ben érvénybe lépett **Kiotói Jegyzőkönyv** célja az volt, hogy az azt ratifikáló fejlett országok öt százalékkal csökkentsék az üvegházhatású gázkibocsátásukat 1990-hez képest, a 2008-2012-es időszak átlagában. A protokoll kötelező erejű kibocsátási értékeket ír elő a részt vevő fejlett országoknak, és ezzel összhangban ún. kibocsátható mennyiségi egységeket (assigned amount unit, AAU) rendel hozzájuk. A jegyzőkönyv lehetővé teszi az AAU-k országok közötti átadását, a legkevesebb költséggel járó kibocsátáscsökkentés érdekében ([Mansell, 2016](#)). Mindez három **piacalapú rugalmassági mechanizmus** formájában valósul meg, melyek a [kibocsátás-kereskedelem, a tiszta fejlesztési mechanizmus és az együttes végrehajtás](#).

A **Párizsi Egyezmény**, melyet 2015. december 12-én fogadtak el, más megközelítésben született. Az egyezmény alulról felfelé építkező szemléletmódot képvisel: **minden Részes Fél**től elvárja, hogy saját maga által választott, így számos különböző formában elképzelhető ún. **Nemzetileg Meghatározott Hozzájárulást** ([nationally determined contribution](#), NDC) **tegyen**, mely nem kötelező jogi érvényű. Az egyezmény nem tér ki piacalapú mechanizmusokra, azonban 6. cikke lehetővé teszi a **Részes Felek közti önkéntes együttműködést** az NDC-k teljesítése érdekében ([Mansell, 2016](#)).

A **Párizsi Egyezmény 2016. november 4-én lép életbe**. Hatályossá válásának kritériuma az volt, hogy az egyezményt minimum 55 Részes Fél ratifikálja, akik a kibocsátások legalább 55 százalékáért felelnek. Október 5-én, amikor az Európai Unió, Kanada, Bolívia és Nepál is aláírta az egyezményt, 74-re nőtt a csatlakozók száma, és a kibocsátási minimum-elvárás is sikerült meghaladni, hiszen az aláírók az emisszió mintegy 59 százalékáért felelősek ([Carbon Solutions, 2016](#)).

EMISSZIÓ-KERESKEDELMI RENDSZEREK A VILÁGBAN

2015-ben **17 kibocsátás-kereskedelmi rendszer** működött **világszerte**, négy kontinensen. Ezek között megtalálható több országot lefedő, nemzetközi hatáskörű, de egy-egy régióra, sőt kizárólag egy városra kiterjedő rendszer is. Az emisszió-kereskedelmi rendszerek hatálya alá tartozó

létesítmények a globális GDP 40 százalékát adják (ICAP, 2015).

A világon működő ETS-ek sokszínűsége bizonyítja, hogy a piaci mechanizmus gyakorlati megvalósítása sokféleképpen elképzelhető, nincs egy mindenki számára követendő legjobb megoldás. **A létező rendszerek nagyságukat, a hatáskörükbe tartozó üvegházhatású gázokat vagy tevékenységeket tekintve is nagy változatosságot mutatnak.** Láthatunk példákat gyors ütemben fejlődő, iparosodó országokban és modern, tudásalapú gazdaságokban működő ETS-ekre is. E sokféleségből ragad ki példákat az 1. táblázat, részletesebb áttekintést az ICAP 2015-ös [riportja](#) nyújt.

EU ETS MAGYARORSZÁGON

Az Európai Unió emisszió-kereskedelmi rendszerét az Európai Parlament és a Tanács [2003/87/EK irányelve](#) alapozta meg, melynek értelmében 2005. január 1-én elindult **a világ első nemzetközi szinten megvalósuló és eddigi legnagyobb fix összkvótás kereskedési rendszere.**

Magyarországon a [2012. évi CCXVII.](#) törvény az üvegházhatású gázok közösségi kereske-

delmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételről határozza meg, hogy mely tevékenységet végző létesítmények számára kötelező a részvétel az EU ETS-ben. Eszerint a fő kategóriák:

- az energiatermeléssel kapcsolatos tevékenységek;
- a fémek termelése és feldolgozása;
- az ásványanyagipar;
- a kerámiatermékek égetéssel történő gyártása;
- a vegyipar;
- a légi jármű üzemben tartás és
- egyéb.

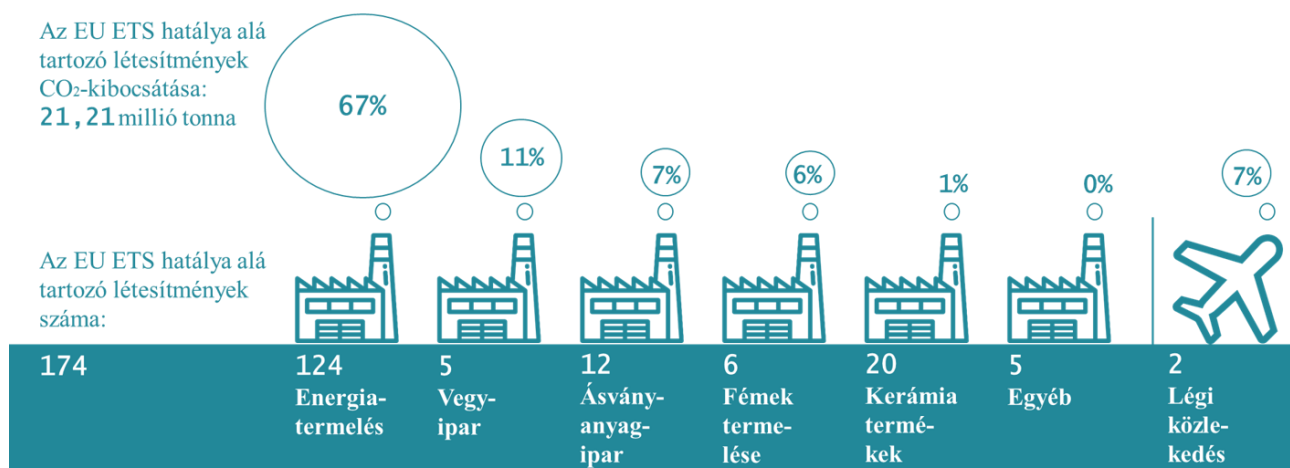
Hazánkban az emissziókereskedelem 2008-ban 235 létesítménnyel indult, **2015-ben 174 létesítmény** tartozott a hatálya alá, köztük két légi jármű üzemben tartó. Az Országos Meteorológiai Szolgálat adatközlése szerint **ezek teljes ÜHG-kibocsátása 21,21 millió tonna szén-dioxid-egyenértéknek** felelt meg. Tíz olyan létesítmény működött, melynek kibocsátása meghaladta az 500 000 tonna CO₂-t. Ezek összesen az EU ETS hatálya alá tartozó károsanyag-kibocsátás 68 százalékáért (14,43 tonna CO₂) feleltek.

1. táblázat: Példák emisszió-kereskedelmi rendszerekre

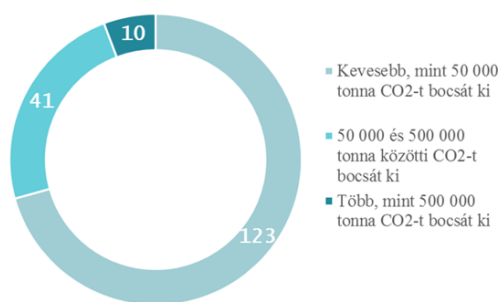
	Működésének kezdete	Hatálya alá eső tevékenységek	Hatáskörébe tartozó létesítmények, db	Hatáskörébe tartozó károsanyag-kibocsátás CO ₂ -egyenérték, Mio. tonna	%
Európai Unió	2005	- energiatermelés - ipari tevékenységek - légi közlekedés	11 500 +	2007,8	45
Svájc	2008	- energiatermelés - ipari tevékenységek	55	5,4	11
Kalifornia	2013	- energiatermelés - ipari tevékenységek - fuvarozás	350	394,5	85
Korea	2015	- energiatermelés - ipari tevékenységek - fuvarozás - építőipar - hulladékgazdálkodás - légi közlekedés	525	573,0	66
Új-Zéland	2008	- energiatermelés - ipari tevékenységek - fuvarozás - erdőgazdálkodás - hulladékgazdálkodás	2423	38,6	54

Forrás: Infoszolg/ICAP, 2015.

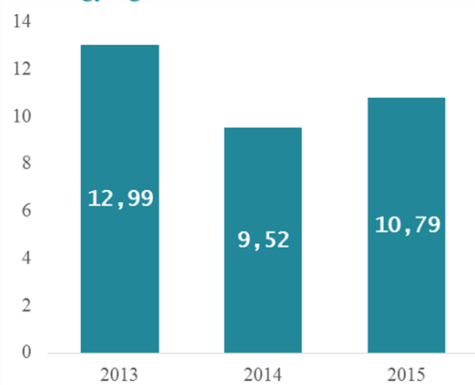
1. ábra: EU ETS Magyarország, 2015. évi áttekintés

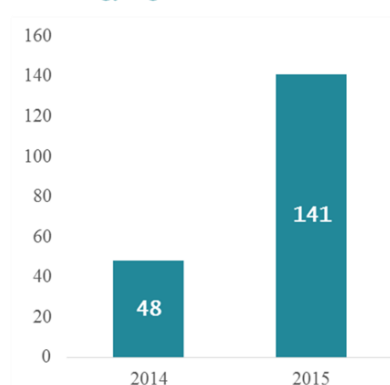
Az EU ETS hatálya alá tartozó létesítmények megoszlása kibocsátási kategóriák szerint

EUA egységek értékesítésének volumene

EUAA egységek értékesítésének volumene

Forrás: Infoszolg/Országos Meteorológiai Szolgálat adatközlés, 2016; Nemzetgazdasági Minisztérium adatközlés, 2016 és Állami Számvevőszék, 2016. Piktogramok forrása: www.flaticon.com

2015-ben **10,79 millió kibocsátási egység** (EUA) került árverésen értékesítésre (NGM adatközlés, 2016). **2014-hez képest a bevételek nőttek**, mind az értékesített kvóták mennyiségi növekedésének, mind áremelkedésüknek köszönhetően ([Állami Számvevőszék](#), 2016).

A **légiközlekedési kibocsátási egységek** (EUAA) forgalma jóval kisebb, ezres nagyságrendben mérhető. Értékesítési volumenük azonban az értékesített mennyiség és a bevételek tekintetében is jelentős növekedést mutat 2014-hez képest. 2015-ben **141 000 EUAA egységet árvereztek el**, melyből **991 550 eurónyi bevétel** származott (NGM adatközlés, 2016). Ez a 2014-es bevétel több mint háromszorosa.

Az **Állami Számvevőszék** elvégezte a széndioxid-kvóttákkal való gazdálkodás ellenőrzését a 2013. január 1. – 2015. szeptember 30. közötti időszakra, a feladatállásban érintett hat szervezet – köztük a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium, a Nemzetgazdasági Minisztérium és a Földművelésügyi Minisztérium – vonatkozásában. A 2016-ban kiadott [jelentés](#) fő megállapításai a következők:

- A szén-dioxid kvóttákkal való gazdálkodás kontrolljait kialakították és működtették, aminek eredményeként **csökkent a**

károsanyag-kibocsátás, és érvényre jutottak a nemzetgazdasági, társadalmi és környezetvédelmi érdekek.

- **Az emisszió-kereskedelmi feladatok ellátása szabályszerű volt**, de a gazdálkodásról szóló jelentéseket határidőn túl küldték meg az Európai Bizottságnak.
- A kibocsátási egységek aukciójából származó **bevételek felhasználása megfelelt a jogszabályi előírásoknak**, valamint a Nemzeti Éghajlatvédelmi Stratégia klímapolitikai célkitűzéseinek.
- Az EUA és EUAA kvóták értékesítéséből származó bevételt a **Zöldgazdaság Finanszírozási Rendszer** keretében használták fel. **Az így támogatott beruházások pályáztatása a jogszabályi előírásoknak csak részben felelt meg.** A nem pályázati úton történő felhasználások szabályszerűek voltak.
- Hiányosság, hogy **nem határoztak meg a szén-dioxid kvóttákkal való gazdálkodás teljes folyamatára gazdaságossági, hatékonysági és eredményességi kritériumokat.**

Források:

- [2012. évi CCXVII. törvény](#) az üvegházhatású gázok közösségi kereskedelmi rendszerében és az erőfeszítés-megosztási határozat végrehajtásában történő részvételről
- [2013/40](#). Infojegyzet: A kibocsátás-kereskedelmi rendszer harmadik fázisa
- [2013/41](#). Infojegyzet: Az üvegházhatású gázok kibocsátásának szabályozása
- [2016/16](#). Infojegyzet: A kibocsátás-kereskedelmi rendszer aktuális kérdései
- Anthony Mansell: [What's ahead for carbon markets after COP21?](#) - Biores, Volume 10, No. 1
- [Emissions Trading Worldwide](#) - ICAP, 2015
- [Szén-dioxid kvóttákkal való gazdálkodás ellenőrzése](#) - Állami Számvevőszék, 2016.
- Gregor Erbach: [Post-2020 reform of the EU Emissions Trading System](#) - European Parliamentary Research Service, 2016
- [Az éghajlatváltozás korában élünk](#) - Európai Környezetvédelmi Ügynökség, 2015
- Európai Bizottság – [Éghajlat-politika](#)
- European Environment Agency – [EU Emissions Trading System \(ETS\) data viewer](#)

Készítette: Holle Alexandra
Képviselői Információs Szolgálat
E-mail: infoszolg@parlament.hu

infoszolg

Internet: www.parlament.hu/infoszolg
Intranet: intra.parlament.hu/infoszolg/
Tel.: (1) 441-4529; (1) 441-6486